

pretože v ostatných rokoch došlo k posunu smerom k nezdravým saturevaným tukom. V období 1992 až 2005 ich podiel vzrástol z 68,2 na 70,6 percent. Či je to v dôsledku rozdielnej potravy alebo iným genetickým zložením populácie dobytky (viac holsteinskej krvi), zatiaľ nevieme. Genetika spolu s výživou však môžu tento nepriaznivý trend zmeniť.

### Beta lacto globulín...

Čo sa týka mliečného proteínu, ide o podobnú situáciu. Pre produkciu syrov priaznivý variant B proteínu Beta lacto globulín sa v roku 1989 vyskytoval v 58 percentách kravského mlieka. Do roku 2005 jeho podiel klesol na 42 percent.

Variant B Beta lacto globulínu vytvára v mlieku viac kazeínu. Podiel kazeínu v mlieku sa dá zvýšiť šľachtením. Na rozdiel od mliečného tuku, výživa ma iba veľmi malý vplyv na zloženie proteínu. Rozdiel medzi kravami vysvetľuje predovšetkým genetická danosť zvierat. Mliečny proteín sa skladá z viac ako troch štvrtín (78%) z kazeínov. Šľachtením, prostredníctvom býkov, ktoré prenášajú priaznivý B variant proteínu Beta lacto globulín, sa tento podiel môže zvýšiť o vyše 2 percentá. To sa môže zdať nevýznamné, ale nie je to tak.

Viac kazeínu v mlieku znamená viac syra z toho istého objemu mlieka, alebo rovnaké množstvo syra z menšieho objemu mlieka. Vyše polovica mlieka v Holandsku sa využíva na výrobu syrov. Pre mliečny sektor, 2 percentá kazeínu v mlieku navyše, predstavuje ročný zisk 25 miliónov eur, alebo vyše 1000 eur príjmu pre jedného chovateľa. Podmienkou je, aby použil býkov, ktoré sú nositeľmi génu s priaznivými variantmi proteínu Beta lacto globulín. Takých býkov je veľa aj medzi špičkovými zvieratami.



Výberom špecifických býkov je možné výrazne ovplyvniť žiaduce zloženie tuku a proteínu v mlieku.

## Poľnohospodárska konferencia...

Ing. Ivan Hrica

To, že náš agrosektor je ťažko skúšaný a len veľmi ťažko hľadáme východiská je holá skutočnosť. V snahe hľadať riešenia poľnohospodári organizujú množstvo podujatí so spoločným menovateľom : ako ďalej?

V dňoch 21.–24.6. sa konala v kúpeľnom meste Harkány v susednom Maďarsku poľnohospodárska konferencia Black Sea and ECE (Eastern and Central Europe) s témou „Hľadanie východísk s pomocou spolupráce“. Zúčastnili sa jej zúčastníci z Maďarska, Česka, USA, Turecka, Slovenska a Rumunska.

Usporiadateľmi tejto vydarenej konferencie boli: AGP Inc. Omaha, Nebraska, USA; AGP Magyarországi Kft; AGP Slovakia, s.r.o.. Spoločným menovateľom a vlastne hlavným cieľom konferencie bolo hľadanie otázok, možných riešení a postupov ako prežiť obdobie krízy v ťažko skúšanom poľnohospodárstve.

Konferenciu otvoril podpredseda holsteinskej asociácie Maďarska a predseda dozornej rady AGP Magyarországi Kft. **Mihály Nyilas**, ktorý svojou úvodnou prednáškou udal tón, ktorý rezonoval potom aj vo všetkých nasledujúcich prednáškach. Ako

ďalej, čo robiť, ako stabilizovať situáciu, aké sú možnosti hľadaných východísk?

So zaujímavým pohľadom a riešením problémov v štáte Iowa (USA) vystúpila bývalá ministerka poľnohospodárstva a zástupkyňa guvernéra tohto štátu **Patty Judge**. Jej prednáška bola orientovaná na problematiku podpory a spolupráce vlády štátu s poľnohospodármi. O skúsenostiach s riešením problémov sa podelil aj minister poľnohospodárstva Južnej Dakoty **William Even**.

Zaujali aj prednášky zamerané na problematiku krmovín. Dôkladne bola rozobratá problematika sóje (**Bill Miller** – Nebraska), financovania obilia z pohľadu bánk (**Dániel Papp** – Raiffeisen Bank, MR) a celoživotných skúseností v krmovinárstve od **Boldizsára Németha**, ktorý je čestným spoluzakladateľom dcérskych spoločností AGP v Európe. S hodnotením a východiskami zo situácie vystúpil **Endre Szöllösi** (MP MR), možné

(pokračovanie na 26. strane)



(dokončenie z 23. strany)

riešenia a pohľady štátnej banky Maďarska priblížil **Zsigmond Szalay**.

Ako to vyzerá na trhu s mliekom uviedol generálny riaditeľ Tolnatej ZRt., MR Attila Koller. Hovoril aj o výhladoch do budúcnosti a zameril sa na silné, respektíve slabé stránky mliečného sektora.

Veľmi zaujímavou prednáškou zaujal pán **Jan Záhora** z VVS Verměřovice, ČR. Okrem iných sa zameril na riešenie efektívnej výživy zvierat a zdôraznil, že mliečna kríza je aj veľkou výzvou pre dodávateľov mliečnych fariem.

Viacerí z účastníkov konferencie sa zhodli, že mimoriadne zaujímavá bola prednáška **Józsefa Poppa** (VÚ Agrárny MR). Okrem iného naznačoval aj možný ďalší vývoj z globálneho hľadiska.

Dovoľme si uviesť aspoň „heslovite“ zopár hlavných myšlienok, ktoré stoja za zamyslenie sa.

### Výzvy potravinovej bezpečnosti...

- rast populácie → rastie dopyt po potravinách
  - o ročne 1,2% (rast 70 – 80 mil. osôb ročne)
- rastú príjmy → rastie spotreba krmív
  - o hospodársky rast Ázie 5–6% ročne
  - o spotreba živočíšnych produktov rastie (mäso, mlieko, mliečne výrobky)
- rastie výroba biopalív
  - o boj o pozemky (po recesii sa problém vráti)
- obmedzená výmera pôdy
  - o expanzia : Ukrajina, Rusko, Južná Amerika
  - o kúpa/prenájom poľnohospodárskej pôdy v zahraničí
- technologický vývoj
  - o potrebná nová „zelená revolúcia“?
  - o bude tu GMO?
  - o podpora/dotácie sú dôležité
- klimatické zmeny
- špekulácie
  - o dôležité z hľadiska trhovej likvidity
  - o môže zvyšovať volatilitu cien

### Potravinová a energetická bezpečnosť do roku 2025

- populácia vzrastie zo 6,7 na 8 miliárd → dopyt po potravinách
  - o globálnu produkciu potravín treba zvýšiť o 50%
- energetická bezpečnosť (pri cenách ropy)
  - o obilniny na výrobu etanolu 6%
  - o cukrová trstina 70%
  - o olejiny na bionaftu 9%
- krajiny, ktoré kupujú/prenajímajú poľnohospodársku pôdu v zahraničí
  - o Južná Kórea, Čína, UAE, Saudská Arábia, Japonsko, Líbya, Malajzia, India
- kde sa kupuje
  - o Madagaskar, Indonézia, Filipíny, Pakistan, Ukrajina, Sudán, USA, Brazília, Rusko
- rast spotreby vody
  - o urbanizácia – spotreba vody domácností



**Mihály Nyilas**, podpredseda holsteinskej asociácie Maďarska

- o priemyslu sa zdvojnásobí
- o klimatické zmeny – extrémnejšie počasie
- o ceny energií – vodné diela, biopalivá, odsolovanie, hnojivá, postreky
- o potreba vody v rastlinnej výrobe sa do roku 2050 zdvojnásobí
- Paradox
  - o dnes sa 6,7 miliardy ľudí delí o také isté množstvo vody ako v časoch Rímskej ríše
- straty v potravinovom reťazci
  - o „Ten kto vyrieši problém vody si zaslúži 2 Nobelove ceny – za mier a za vedu“ (J.F.Kennedy)

### Z dôvodov hospodárskej krízy sa oslabil nielen obchod, ale aj obchodná dôvera

- hospodárska recesia bude trvať do 2010–2011
  - o znižovanie reálnych príjmov
  - o znižovanie dopytu, zmena jeho štruktúry
    - produkty s vyššou pridanou hodnotou ↓
    - lacnejšie substitúty ↑
    - obchodné značky ↑
  - o devalvácia valút, volatilita výmenných kurzov
    - zmena trhových pozícií
  - o nedostatok dôvery medzi účastníkmi potravinovej vertikály a bankami na domácich a medzinárodných trhoch
    - zníženie možností úverovania
- obchod je motorom hospodárstva, do ktorého sú peňažné úvery olejom
  - o sprísňovanie úverovacích podmienok
  - o importéri z rizikových krajín nedostanú úvery
- dopyt po potravinárskych produktoch po dočasnej stagnácii bude znovu rásť
  - o dopyt po základných potravinách a biopalivách je značne nepružný
  - o dnes je najväčším problémom zaostalosť infraštruktúry a logistiky, spôsob prepravy produktov na trhu
- imunita poľnohospodárstva na hospodársku krízu je iná



Medzi účastníkmi konferencie sa nestratili ani zástupcovia zo SR. V pozadí vidieť reklamný panel spoločnosti AGP Slovakia, s.r.o.

- v každej krajine
  - o krajiny málo dotknuté
    - USA, Kanada, Veľká Británia
  - o vážne dotknuté
    - Brazília Argentína, Nový Zéland, Dánsko, Slovensko
- rozdiely pochádzajú hlavne z toho, ako financujú svoje fungovanie a na ktoré trhy dodávajú svoje výrobky.

Uviedli sme aspoň niekoľko úvah z inšpiratívnej prednášky, ktorá naznačuje, čo nás čaká v horizonte pár rokov. Napovedá

však veľa o superdôležitosti stratégie v oblasti potravín a celého poľnohospodárstva.

To, čo sa deje v agrosektore dnes, akoby svedčilo o pravom opaku. Sme svedkami kolabujúceho odvetvia, takmer bezvý-  
chodiskovej situácie tápajúcej poľnohospodárskej politiky EÚ, čo uberá sily všetkým, ktorí sa ešte v poľnohospodárstve trápia.

Napriek všetkému treba pozbierať posledné sily a bojovať. Prvým predpokladom úspechu je vzájomná komunikácia zúčastnených. Z tohto pohľadu poľnohospodárska konferencia v Harkány splnila svoj cieľ.

## Pri pôrode zachovajte pokoj...

*John F. Mee, Hoard's Dairyman*

**Pozorujte kravu, nie hodiny!  
Pri asistencii s ňou spolupracujte...**

Pri znižovaní strát novonarodených teliat hrá dôležitú úlohu správne vedenie pôrodu. To zahŕňa čo najpresnejší odhad času pôrodu, včasný presun jalovíc a kráv do pôrodnice, diskretné sledovanie predpôrodnej a pôrodnej fázy, a čo je najrozhodujúcejšie, vedieť kedy a ako zakročiť.

Dva najväčšie problémy, s ktorými sa stretávame pri otelení sú ťažký pôrod (dystocia) a mŕtvo narodené teľatá. V USA to činí v prvom prípade 14 percent, v druhom 8 percent.

S tým súvisia značné ekonomické náklady ako aj vplyv na pohodu zvierat. Ekonomický dopad predstavuje nižšia dojivosť, zvýšená chorobnosť, vyradenie zo stáda a úhyn kráv. Publikované štúdie ukazujú, že u matiek mŕtvo narodených teliat denná produkcia mlieka poklesla o 1,2 litra. Vychádzajúc zo skutočnosti, že veterinárni lekári sa zúčastňujú iba asi na 10 percentách asistovaných pôrodov, je dôležité, aby ste aj vy boli schopní poradiť si s možnými problémami čo najkompetentnejšie a dokázali posúdiť, kedy je odborná pomoc nevyhnutná.



**Buď ich presuniete, alebo ich stratíte . . .**

Teľatá, ktoré sa rodia mimo pôrodného koterca sú vystavené oveľa väčšiemu riziku neasistovaného ťažkého pôrodu, čo zvyšuje počet mŕtvo narodených jedincov, a ak sa aj narodí živé, mávajú neadekvátny príjem kolostra s ná-